

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних та прикладних наук
Кафедра іноземної філології та бізнес-комунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО
28 03 2025 р.

ВСТУП ДО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В11 Філологія (за спеціалізаціями) спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Освітній рівень	перший бакалаврський
Освітня програма	«Англійська мова в діловій комунікації (переклад включно)»
Вид дисципліни	базова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Івано-Франківськ
2025

РОЗРОБНИК:

асистент кафедри
іноземної філології та
бізнес-комунікацій

Тетяна МАРШАЛ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри іноземної філології та бізнес-комунікацій,
протокол №1 від 28.08. 2025 р.

Завідувач кафедри

Василь БОЙЧУК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Маркіян ТХІР

СХВАЛЕНО:

на засіданні науково-методичної ради, протокол №1 від 29 серпня 2025 р.

Контактний телефон викладача	0959013770
e-mail	tetiana.marschal@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра іноземної філології та бізнес-комунікацій, ауд. 202
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/
Сторінка курсу в СДО	Курс: Теорія перекладу

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна “Вступ до перекладознавства” серед профільюючих дисциплін навчального плану посідає надзвичайно важливе місце, оскільки через систему лекційних і семінарських занять має забезпечити студентам знання, які дають змогу користуватися мовою як засобом спілкування в тому готовому вигляді, в якому вона входить у схему особистісних і соціальних стосунків.

“Вступ до перекладознавства” як лінгвістична дисципліна у галузі філологічної освіти широко впроваджується в навчальний процес спеціалізованих вищих навчальних закладів України. Це наукова дисципліна, що вивчає процес перекладу та результати перекладацької діяльності, логічно обґрунтована модель двомовної комунікації; теоретична частина лінгвістики перекладу.

Головне завдання “Вступу до перекладознавства” полягає в тому, щоб встановити належні методи перекладу для якомога більшої кількості типів або підтипів текстів, аби створити основу для формулювання принципів, правил і порад, необхідних перекладачу, визначити природу й умови досягнення перекладацької еквівалентності. Всі положення теорії перекладу ґрунтуються на практиці та обов’язково супроводжуються прикладами з оригіналів та їх перекладів.

Метою курсу “Вступ до перекладознавства” є засвоєння основних теоретичних положень сучасної теорії перекладу та формування наукового підходу до планування та здійснення перекладацької діяльності, а також ознайомлення студентів із загальнотеоретичними й методологічними питаннями перекладу, засобами правильного (адекватного) перекладу різних мовних одиниць і явищ англійської мови українською і навпаки, лексико-граматичними, семантичними, а також стильовими аспектами перекладу.

Моделювання комунікації з використанням двох мов, накопичені про неї знання складають об’єкт дисципліни «Вступ до перекладознавства».

Цілями дисципліни «Вступ до перекладознавства» є:

- 1) узагальнити основні положення теорії перекладу як теоретичної дисципліни і визначити її місце у сучасній лінгвістиці;
- 2) визначити лінгвістичну природу теорії перекладу та засобів сучасної теорії перекладу, принципи їх системної організації, а також важливість їх урахування при перекладі;
- 3) визначити основні положення та визначити підходи до різних видів перекладу;

4) ознайомити студентів з основними моделями та закономірностями процесу перекладу;

5) забезпечити глибоке засвоєння видів і типів перекладу та їх використання для правильного (адекватного) відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу (МП);

6) ознайомити студентів з поглядами найвидатніших перекладознавців на поняття і термін «переклад» та «перекладач».

Будучи лінгвістичною дисципліною, “Вступ до перекладознавства” широко використовує дані і методи дослідження інших розділів мовознавства: граматики, лексикології, семантики, стилістики, соціолінгвістики, психолінгвістики та ін.

Результати навчання:

Загальні

- здатність здійснювати перекладацьку комунікацію на засадах комунікативного підходу, ефективно пояснювати і презентувати навчальний матеріал, взаємодіяти у мовному середовищі;

- здатність виявляти автономність і відповідальність у комунікативних ситуаціях професійного характеру.

Фахові

- здатність розрізняти види перекладу та їх особливості;
 - володіння всіма видами перекладацьких трансформацій;
 - здатність керувати перекладацьким процесом відповідно до його етапів;
 - здатність розрізняти типи перекладацького матеріалу і обирати відповідні стратегії перекладу;

- здатність здійснювати порівняльний аналіз основних випадків розходження між граматичними (морфологічними та синтаксичними) нормами англійської та української мов;

- здатність здійснювати граматичні трансформації з метою забезпечення адекватності перекладу з англійської на українську мову та з української на англійську;

- здатність самостійно глибоко аналізувати текст оригіналу, знаходити в ньому проблемні, з огляду на переклад, одиниці, проводити зіставний аналіз першотвору і перекладу;

- здатність оцінювати стилістичний баланс двох текстів, а також порівнювати переваги і недоліки у двох різних перекладах одного і того ж фрагмента;

- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі перекладознавчих досліджень;

- здатність самостійно набувати та удосконалювати необхідні знання та вміння шляхом опрацювання теоретичної літератури з тем курсу.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Вступ до перекладознавства» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Англійська мова в діловій комунікації (переклад включно)», введеної в дію ЗВО «Університет Короля Данила» “__” _____ року).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
СК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.	ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв’язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
СК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв’язання професійних завдань.	ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
СК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.	ПРН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
СК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв’язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	перший (1)
Семестр	другий (2)
Кількість кредитів ЄКТС	3

Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	14 (в годинах)	2
	семінари, практичні	28 (в годинах)	6
	лабораторні		-
Самостійна робота		48 (в годинах)	82
Форма підсумкового контролю	Екзамен (2 семестр)		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Вступ до мовознавства	Практика перекладу
Практична граматики	Порівняльна лексикологія
Практика усного та писемного мовлення	Порівняльна стилістика
	Порівняльна граматики

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теорія перекладу як навчальна дисципліна. Загальна та часткові теорії перекладу. Види перекладу, як відкрита мобільна система. Предмет, завдання, методи курсу теорії перекладу. Формування концептуального уявлення про «переклад».

Тема 2. Розвиток перекладознавства. Перші перекладачі та перекладацькі праці. Переклад епохи класицизму і просвітництва. Доба романтизму (1795-1835) і становлення принципів точного перекладу в Європі.

Тема 3. Становлення принципів вільного, буквального і точного перекладу. Коротка історія перекладацької діяльності в Європі та США в XX столітті. Розвиток теорії перекладознавства на території України.

Тема 4. Одиниця перекладу як мінімальна одиниця мови джерела. Проблема моделювання перекладу. Ситуативно-денотативна модель. Трансформаційна модель перекладу. Семантична модель перекладу. Модель перекладу О. Каде. Інтерпретативна теорія перекладу. Теорія рівневої еквівалентності. Способи, прийоми і методи перекладу. Інваріант перекладу. Одиниця перекладу. Погляди вітчизняних та зарубіжних дослідників на проблему одиниці перекладу. Визначення одиниці перекладу. Відмінності визначення одиниць перекладу щодо письмового і усного перекладу.

Тема 5. Поняття еквівалентності та адекватності перекладу. Визначення понять еквівалентність/адекватність. Основні концепції перекладацької еквівалентності. Комунікативні рівні еквівалентності.¹

Тема 6. Перекладацькі відповідності. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. Фонові знання. Спосіб перекладу. Перекладацька трансформація. Прийом перекладу. Переклад як евристичний процес. Перекладацька стратегія та її принципи. Еквівалентність і адекватність перекладу. Перекладацькі трансформації.

Тема 7. Безеквівалентна лексика та засоби її перекладу. Особливості перекладу власних назв. Переклад безеквівалентної лексики: транскодування; описовий переклад; калькування; аналогія.

Тема 8. Різновиди та моделі перекладу. Перекладацька стратегія. Дефініція «стратегії» у перекладознавстві. Перекладацька стратегія одомашнення. Перекладацька стратегія очуження. Культурний поворот у перекладознавстві. Доместикація як засіб збагачення національних мов і літератур. Розвиток уявлень про очуження та одомашнення в європейському перекладознавстві.

Тема 9. Лексикографія та термінографія у перекладі. Поняття лексикографії та термінографії у перекладі. Лексикографія як ресурс професійної діяльності майбутнього перекладача. Особливості термінологічних словників. Класифікація термінологічних словників.

Тема 10. Перекладацькі деформації. Визначення поняття «деформація». Прагматичні деформації. Семантичні деформації. Синтаксичні деформації. Прийом деформації як перекладацька стратегія.

Тема 11. Моделювання процесу перекладу. Проблема моделювання перекладу. Ситуативно-денотативна модель. Трансформаційна модель перекладу. Семантична модель перекладу. Модель перекладу О. Каде. Інтерпретативна теорія перекладу. Теорія рівневої еквівалентності. Способи, прийоми і методи перекладу. Інваріант перекладу. Одиниця перекладу. Погляди вітчизняних та зарубіжних дослідників на проблему одиниці перекладу. Визначення одиниці перекладу. Відмінності визначення одиниць перекладу щодо письмового і усного перекладу.

Тема 12. Поняття культури. Культурологічний аспект перекладу. Культурні цінності у світлі міжкультурної комунікації та перекладу. Культурні норми у світлі міжкультурної комунікації та перекладу. Переклад як важливий інструмент формування мовних картин світу. Міжкультурний характер «культурного повороту» у перекладі та перекладознавстві. Специфіка роботи перекладача в аспекті міжкультурної комунікації. Культурно-антропологічні засади міжкультурної комунікації. Переклад як вербальна реалізація міжкультурної комунікації. Культурна компетенція перекладача як посередника між культурами.

Тема 13. Герменевтика перекладу. Екологія перекладу. Герменевтичні аспекти перекладу. Проблема оцінки якості перекладу. Нормативні аспекти перекладу. Поняття екології перекладу.

Тема 14. Типологія перекладацьких помилок. Помилки, зумовлені нерозумінням смислів вихідного тексту. Помилки розуміння на рівні «знак – поняття». Помилки розуміння на рівні «знак – складне поняття». Помилки розуміння на рівні «знак – судження». Помилки розуміння предметної ситуації. Перекладацькі помилки на етапі перевираження змісту. Стилїстичні помилки.

Зміст самостійної роботи студентів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни “Вступ до перекладознавства”

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	96	82
Опрацювання матеріалу, викладеного на заняттях	24	20

Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	24	20
Підготовка до поточного контролю	24	20
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	24	20

ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час вивчення курсу студент повинен дотримуватись академічної доброчесності (див. [Положення про академічну доброчесність](#)).

Під час навчання студент повинен дотримуватись Кодексу корпоративної етики: прагнути до створення в університеті сприятливого етично-психологічного клімату та, дотримуватись духу університетського співтовариства, у своїй професійній, навчальній і громадській діяльності, що базується на принципах чесності, ввічливості, толерантності, добросовісності, відповідальності, шанобливості та справедливості.

Дистанційне навчання за потреби відбуватиметься на основі навчальної платформи Moodle, куди викладач завантажуватиме навчально-методичні матеріали, презентації та завдання для самостійного опрацювання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів.

У разі недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

Підсумкова оцінка в навчальному електронному журналі генерується автоматично.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі культури і мистецтва.

Програмний результат навчання	Методи навчання	Метод оцінювання
ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	пояснювально-ілюстративний метод (розповідь, лекція, навчальна або методична література, словесні, наочні прийоми); репродуктивний метод (виконання практичних завдань, підготовка	Поточний контроль (усний, письмовий, тестовий, самоконтроль). Підсумковий контроль (екзамен у формі комп'ютерного тестування).
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчається, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	презентаційних матеріалів у встановленому форматі, застосування прийомів лінгвістичного аналізу, практичні методики); метод проблемного викладення (прийом порівняння різних поглядів та підходів до вирішення проблеми, демонстрація способу розв'язання завдання); частково-пошуковий, або	
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	евристичний метод (прийом наукового пошуку, активізації мислення, спонукання до пізнання); дослідницький метод (прийом самостійного опрацювання наукової літератури, джерел, прийом спостереження, методи синтезу та аналізу, індукції та дедукції)	

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

--	--

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі екзамену (1 семестр) проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно зі Шкалою оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %
Національна диференційована шкала	
Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	75 – 82
D	67 – 74
E	60 – 67
FX	35 – 59
F	0 – 34

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі екзамену (1 семестр) проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно зі Шкалою оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник: Вінниця, 2013. 376 с.
2. Дашенко О.І. Основи перекладознавства: навч. посіб. Чернівці, 2008. 312 с.
3. Нестеренко Н.М. A Course in Interpreting and Translation. посібн. Вінниця, 2004. 240 с.
4. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу: підручн. Вінниця, 2003. 448 с.

Додаткова

1. Ребрій О.В. Переклад англomовної громадсько-політичної літератури. Європейський союз та інші міжнародні політичні, економічні, фінансові та військові організації: навчал. посібн. Вінниця, 2009. 240 с.

2. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англomовної юридичної літератури. Вінниця, 2017. 279 с.
3. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англomовної економічної літератури. навч. посіб., Вінниця, 2010. 270 с.
4. Черноватий Л.М., Ганічева Т.В. Переклад текстів міжнародних англomовних угод українською мовою. навч. посіб. Вінниця: Нова, 2017. 265 с.
5. Черноватий Л.М., Царьова С.О. Переклад англomовних текстів засобів захисту інтелектуальної власності: патенти, знаки для товарів та послуг: навч. посіб. Вінниця, 2011. 304 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Тлумачний словник та тезаурус [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.merriam-webster.com>
2. Словник сучасної англійської мови видавництва Longman [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ldoceonline.com>
3. The American Heritage Dictionary of the English Language [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ahdictionary.com/>
4. Longman Dictionary of Contemporary English [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pearsonlongman.com/ldoce/
5. Macmillan English Grammar In Context [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.macmillanenglish.com/courses/macmillan-english-grammar-in-context/>
6. Британська енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.britannica.com/>